

น้ำผึ้งฤาถึงจุดจบ

น้ำผึ้งเป็นหนึ่งในสิ่งอัศจรรย์ของโลกที่ธรรมชาติมอบให้มนุษย์ อย่างไรก็ตามในช่วงเวลา ๑ ปีที่ผ่านมาปรากฏการณ์ที่น่าตกใจได้เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา นั่นก็คือการล้มหายตายจากของผึ้งซึ่งเป็นกองทัพสร้างน้ำผึ้งจำนวนมาก สัญญาณเช่นนี้หมายถึงจุดเริ่มต้นการสูญสลายของน้ำผึ้งไปจากโลกหรือไม่

มนุษย์เอาน้ำผึ้งปามาเป็นอาหารไม่ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว ภาพเขียนในถ้ำอายุ ๘,๐๐๐ ปี ของเมืองวาเลินเซีย ในสเปน แสดงให้เห็นคน ๒ คน กำลังช่วยกันปีนเก็บรังผึ้งโดยใช้บันได หลักฐานอีกชิ้นก็คือการพบตะกอนน้ำผึ้งอยู่บนภาชนะในหลุมฝังศพที่ประเทศจอร์เจีย ซึ่งมีอายุ ๔,๗๐๐-๕,๕๐๐ ปี ผู้คนในบริเวณนั้นตั้งใจให้น้ำผึ้งเป็นอาหารของผู้ตายระหว่างเดินทางไปสู่โลกหน้า

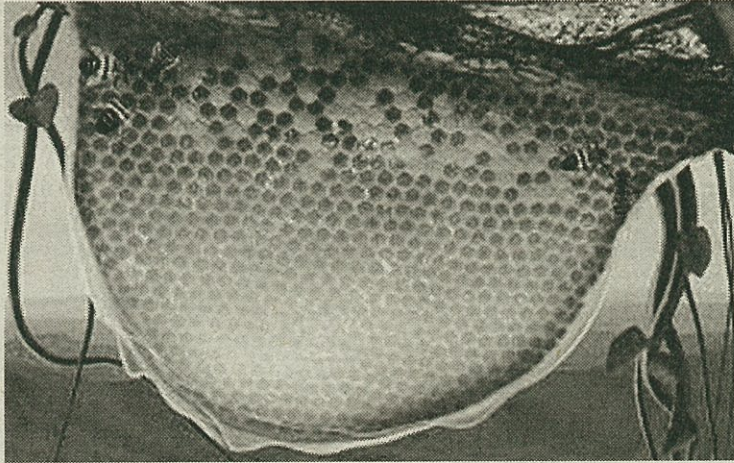
ยุคอียิปต์เมื่อ ๕,๐๐๐-๖,๐๐๐ ปีก่อนก็ใช้น้ำผึ้งเป็นส่วนหนึ่งของสารช่วยเก็บรักษามัมมี่ ซึ่งมีทั้งมัมมี่คนและสัตว์เลี้ยง ทั้งคนอียิปต์และโรมันใช้น้ำผึ้งผสมในขนมเพื่อสร้างความหวาน

ศิลปะของการเลี้ยงผึ้งปรากฏในตำราจีนโบราณซึ่งไม่อาจจะอายุได้ แต่เป็นที่ชัดเจนว่ามนุษย์เลี้ยงผึ้งเพื่อเอาน้ำผึ้งมาใช้มานานหนักราวแล้วมิได้หวังพึ่งน้ำผึ้งไปแต่เพียงอย่างเดียว

การเลี้ยงในลักษณะสมัยใหม่ กล่าวคือสร้างรังเพื่อให้ผึ้งไปทำรังโดยสามารถย้ายไปมาได้เกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๑๘ หลังจากที่เข้าใจธรรมชาติของผึ้งและการสร้างน้ำผึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกพันธุ์ผึ้งมาเลี้ยง

ในศตวรรษที่ ๑๙ นวัตกรรมการเลี้ยงผึ้งทั้งการสร้างรังและการผลิตน้ำผึ้งก้าวหน้าไปเป็นอย่างมาก นักบุกเบิกชาวอเมริกันชื่อ Walter T. Kelley ประสบความสำเร็จในการออกแบบรัง และการผลิตน้ำผึ้งอย่างเป็นกอบเป็นกำ

ผึ้งแบ่งได้เป็น ๓ พวก พวกแรกคือผึ้งงาน (Worker) มีหน้าที่สร้าง เก็บ ป้องกัน รังผึ้ง และผลิตน้ำผึ้ง มีอายุอยู่ได้ ๒๐-๓๐ วัน พวก ๒ คือ ผึ้งผสมพันธุ์ (Drone) มีหน้าที่ผสมพันธุ์กับแม่ผึ้ง แต่เพียงอย่างเดียวและตายทันทีหลังจากผสมพันธุ์เสร็จ

พวก ๓ คือ แม่ผึ้ง (Queen) มีหน้าที่วางไข่วันละ ๑,๕๐๐ ไข่ หรือกว่านั้น จะปล่อยสาร Pheromones เพื่อควบคุมฝูงงาน

ผึ้ง ๖ พันธุ์ ใน ๒๐,๐๐๐ พันธุ์ คือพวกที่สามารถเอามาใช้ผลิตน้ำผึ้งเชิงพาณิชย์ได้ ผึ้งมีตัวเลขที่น่าสนใจดังต่อไปนี้ ๑. ผึ้งงาน ๑ ตัวตลอดชีวิตจะผลิตน้ำผึ้งได้ ๑/๑๒ ช้อนชา ๒. ในการผลิตน้ำผึ้งหนัก ๑ ปอนด์ (๐.๔ กิโลกรัม) ผึ้งงานต้องบินเพื่อเก็บน้ำหวานจากเกสรดอกไม้รวมกันทั้งสิ้นเป็นระยะทาง ๘๕,๐๐๐ กิโลเมตร โดยสัมผัสดอกไม้ไม่ต่ำกว่าสองล้านดอก

ผึ้งมีหน้าที่สำคัญคือเป็นตัวกลางในการนำเกสรตัวผู้และตัวเมียมาผสมกันจนเกิดเป็นผลและเมล็ดขึ้น พืชบางอย่างเกสรผสมกันเองได้โดยไม่ต้องอาศัยผึ้ง แต่พืชหลายอย่างต้องอาศัยผึ้งในระดับที่แตกต่างกัน เช่น อัลมอนด์ อาศัยผึ้ง ๑๐๐% แอปเปิ้ล หน่อไม้ฝรั่ง อะโวคาโด บร็อกโคลี และหัวหอม ต่างพึ่งผึ้ง ๕๐% และพืชผลไม้อื่นๆ ดังนี้ แดงโม (๖๕%) ส้ม (๔๕%) มะนาว (๒๐%) ถั่ว (๒%) และองุ่น (๑%)

ผึ้งเป็นแรงงานที่ไม่ต้องจ่ายค่าจ้างแม้แต่สตางค์แดงเดียว แต่กลับสร้างมูลค่าพืชผักผลไม้ซึ่งแปรเป็นรายได้มหาศาล ไม่รู้ว่าเป็นเพราะมนุษย์ไม่สำนึกในบุญคุณของผึ้ง หรือด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์อย่างอื่นที่ทำให้ผึ้งพันธุ์ที่ใช้ผลิตน้ำผึ้งในสหรัฐอเมริกามีจำนวนที่ลดลงอย่างผิดสังเกตในช่วงเวลา ๑ ปีที่ผ่านมา

ในปี ๒๐๐๖ นักเลี้ยงผึ้งอเมริกันตกใจมากเมื่อเปิดกล่องรวงผึ้งและพบว่ามีความผิดปกติ

เหลือเพียงครึ่งเดียว บางรังก็ไม่มีผึ้งเลย ในช่วงฤดูหนาวของปี ๒๐๑๒ จำนวนรังผึ้งในสหรัฐอเมริกาหายไปถึงหนึ่งในสาม ซึ่งการหายไปนี้เพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ ๔๒ เมื่อเทียบกับจำนวนของปีก่อนในเวลาเดียวกัน (ปกติจะหายไปเพียงร้อยละ ๑๐-๑๕)

นักวิทยาศาสตร์เรียกปรากฏการณ์ที่น่ากลัวนี้ว่า CCD (Colony-Collapse Disorder) ข้อกังวลนี้มิใช่หมายถึงเพียงการลดลงของปริมาณน้ำผึ้งเท่านั้น หากจะกระทบอย่างมากต่อผลผลิตการเกษตรที่ต้องอาศัยผึ้ง หากไม่แก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้วอัลมอนด์ซึ่งอาศัยผึ้งมากที่สุดและเป็นพืชเกษตรสำคัญที่สุดของรัฐแคลิฟอร์เนียก็จะต้องสูญอนาคตไป

หลังจากการวิเคราะห์โดยวงวิชาการและภาครัฐก็คาดว่าสาเหตุน่าจะมาจาก ๑. ยาฆ่าแมลงตระกูล Neonicotinoid ซึ่งใช้กันแพร่หลายตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๕๐ ไม่ว่าในพืชเกษตร หรือแปลงดอกไม้หลังบ้าน ยานี้ต่างจากยาฆ่าแมลงอื่นๆ เพราะเมื่อกินจะถูกแช่ในน้ำยา Neonicotinoid ก่อนนำไปปลูก ดังนั้น ยาจะปรากฏอยู่ในทุกส่วนของพืชซึ่งรวมไปถึงเกสรดอกไม้ด้วย

ผู้เลี้ยงผึ้งเชื่อว่ายาฆ่าแมลงชนิดนี้เป็นสาเหตุสำคัญ จากการทดลองพบว่าเมื่อผึ้งสะสมยาฆ่าแมลง Neonicotinoid ในร่างกายในระดับหนึ่งแล้วประสาทของมันจะถูกทำลายจนไม่สามารถบังคับการบินให้ถูกทิศทางได้ และตายในที่สุด

๒. ฆาตกร Varroa ซึ่งเป็นแมลงตัวเล็กมองไม่เห็นสามารถเจาะเซลล์ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนการเลี้ยงตัวอ่อนจนทำให้ตัวอ่อนตาย ฆาตกรตัวร้ายนี้ปรากฏในสหรัฐอเมริกา ในปี ๑๙๘๗ โดยเชื่อว่าติดมากับผึ้งที่นำเข้ามาจากอเมริกาใต้ ๓. แบคทีเรียหรือฟังกัสนำเข้าชื่อโรคมานาผึ้งทั้งรังได้นั้นมีอยู่หลายตัว ซึ่งอาจมีบทบาทอย่างสำคัญ

น้ำผึ้งมีสรรพคุณเป็นยาและอาหารสุขภาพชั้นเลิศ ถ้ามนุษย์มีดูแลผึ้งซึ่งทำงานหนักมากเพื่อสร้างน้ำผึ้งให้ชาวโลกภายใต้ความสมดุของธรรมชาติแล้ว ธรรมชาติอาจทวงกลับไปจากมนุษย์ก็ได้และหลังจากจุดนั้นแล้ว อีกหลายอย่างก็อาจถูกทอยทวงกลับคืนไปก็ไม่ได้ (ก)